

Utbildning och försöksdjursvetenskap

av Stig-Göran Olovson, AB Hässle, 43183 Mölndal, Sverige

Kunskapen om djurexperimentell verksamhet, försöksdjur och deras behov och krav, lokaler, utrustning och hela det relativt nya fackområdet vi kallar försöksdjursvetenskap är mycket begränsad. Det är därför inte konstigt att många ställer undrande frågor om verksamheten. Allmänheten som får bristfällig information ifrågasätter delar av verksamheten som onödig. Forskarna genomför studier utan att vara medvetna om faktorer som stör och förändrar försöksresultaten. Utbildning är därför ett måste på alla nivåer.

Vilka är då målgrupperna för utbildningen?

Forskaren:

För att rätt kunna utföra försök och kunna förstå resultatet bör alla i sin utbildning genomgå en målinriktad kurs i försöksdjurskunskap. Naturligtvis skall lagar och bestämmelser inom försöksdjursområdet ingå som en självklar del. Också de etiska/moraliska frågorna om rätt att använda djur för vetenskapligt ändamål skall ges stort utrymme i en sådan utbildning.

Veterinären:

Bör i sin grundutbildning vara väl orienterad om försöksdjursproblematiken. Den lilla om än växande grupp veterinärer som på hel- eller deltid sysslar med försöksdjur specialiserar sig på olika områden inom vetenskapen. Gemensamt för de flesta av dessa veterinärer är att de har ett ledaransvar dels över försöksdjursverksamheten dels även ansvar gentemot myndigheter och allmänhet att verksamheten bedrivs på ett oklanderligt sätt.

En bred utbildning i försöksdjurskunskap inklusive etik inhämtad inom och utom den egna

institutionen och inom och utom det egna landet är förutsättningen för att dessa »animal curators« skall fungera. Då djuravdelningarna blir mer och mer centraliserade och därmed större både personellt och ekonomiskt måste sådana ämnen som ekonomi, budgetplanering och personalledning ingå i en för försöksdjursavdelningsledare anpassad utbildning.

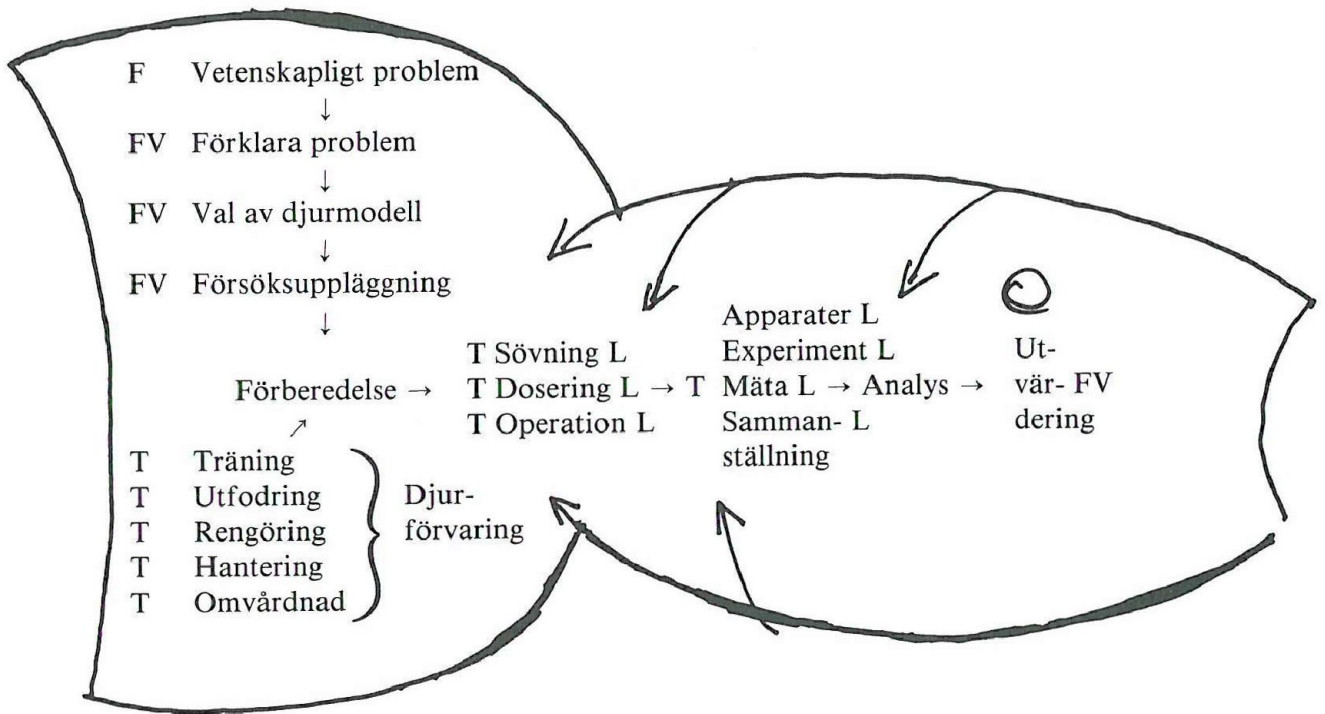
Laboratorieassistenter/laboranter:

För den postgymnasialutbildade teknikerpersonalen är grundläggande kunskap om försöksdjur, som hantering, skötsel och vård av vikt dels för utförandet av själva försöket men också för förståelsen av försöksresultatet. Denna utbildning bör ingå som en obligatorisk del i laboratorieassistentutbildningen. De som aktivt kommer att syssla med djurexperimentell verksamhet skall sedan få en speciell försöksdjursutbildning.

Försöksdjurstekniker:

Han eller hon är en person med djupa kunskaper i försöksdjursskötsel, -hantering och -teknik. Försöksdjursteknikerna har en kompetens som skall gränsa mot många personalkategorier. De skall samarbeta med laboratorieassistenter och forskare men de har också ett rikt kontaktnät med djurleverantörer, foder- och spåntillverkare. Djurteknikern är den som ofta har den största kunskapen om djuren, dess krav på närmiljö med mera. Det är därför naturligt att djurteknikern har stort inflytande över hur djur förvaras, över djurburar och övrig inredning i djurhus. Djurteknikerutbildningen bör därför permanentas på flera orter och arbetsgivare som universitet och industri skall kräva att sådan utbildning genomförs.

Ett projekts genomförande:

F = Forskare, V = Veterinär
 T = Djurtekniker, L = Laboratoriepersonal

Ovanstående försöker illustrera hur ett projekt bör genomföras. Forskaren (F), veterinären (V), laboratorieassistenten (L) och försöksdjursteknikern (T) har sina bestämda arbetsuppgifter. Vid flera tillfällen är ett nära samarbete mellan de olika personalkategorierna ett måste för projektets skull. Detta är ofta självklart men inte alltid. Målsättningen skall vara att utnyttja de personella resurser som står till förfogande på ett optimalt sätt. För att bibehålla kraften i ett projekt och bibringa alla den målsättning och det syfte som projektet strävar mot måste ett återförande av resultat ske till alla inblandade. Forskaren återför informationen naturligt till laboratorieassistent-

terna medan t ex veterinären eller den försöksdjursansvarige ger djurteknikerna »feedback« om försöket och försöksresultatet. Utbildning på alla nivåer inom försöksdjurssektorn är nödvändig. Arbetsgivare såväl som arbetstagare är väl medvetna om detta. Genom en såväl djurteknisk som djuretisk utbildning kommer framtidens djurförsök att kunna optimeras. Allmänhetens inställning till medicinsk forskning med försöksdjur kommer genom ökad undervisning i ämnet och därmed vidgad information bli mer förstående. De försök som måste utföras kommer att ske på ett för djuret bättre sätt samtidigt som resultaten blir mer tillförlitliga.